

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Матеріали науково-практичної конференції

**«Освітній простір XXI століття: реалії,
новачії, перспективи»**

**23 лютого 2017 р.
Тернопіль**

Література: [Електронний ресурс]. –

Література: [Електронний ресурс]. –

1. Більшість українців не володіє іноземними мовами. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/languages/49046/>
2. Боклаг Н. П. Важливість вивчення іноземних мов у сучасному світі / Н. П. Боклаг. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/26404/1/Boklag.pdf>
3. Ковальчук О. С. Витоки й основні етапи розвитку англійської мови для професійного спілкування / О. С. Ковальчук // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. – 2015. – Випуск 131. – С. 65-68.
4. Указ Президента України № 641/2015 «Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/6412015-19560>
5. Щодо плану заходів підсилення вивчення англійської мови на період до 2020 року / Затверджено 10 березня 2016 р. на засіданні Кабінету Міністрів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/list-novini/novini/2016/03/10/shhodo-planu-zahodiv-shhodo-pidsilennya-vivchennya-anglijskoi-movi-na-period-do-2020-roku>

Шилінська І. Ф.,
к. пед. н., доцент кафедри іноземних мов
та професійної комунікації ТНЕУ

ЕМОЦІЙНО-СМИСЛОВИЙ ПІДХІД ДО ОВОЛОДІННЯ ПРОФЕСІЙНО-ЗОРІЄНОВАНИМ МОВЛЕННЯМ

Вивчаючи іноземну мову, студенти оволодівають не лише правилами та прийомами мовленнєвого спілкування, а й новим мовним кодом з відмінними від рідної мови засобами системи мови. Оскільки традиційні методи навчання (інформаційно-рецептивний, репродуктивний) не завжди можуть забезпечити умови для ефективного розвитку студентів, сприяти створенню мотивації до оволодіння професійно-зорієнтованим мовленням, а особливо мотивації до оволодіння змістом лексичних одиниць професійного мовлення, доцільним є використання методів інноваційного та контекстуального навчання та використання методів рефлексивної дії. Це пояснюється тим, що використання інтерактивних методів та технологій навчання сприяє не лише освітньо-засначених методів та технологій навчання студентів.

З позиції емоційно-смислового підходу (І. Шехтер), мовлення людини розглядається не як набір знань, а як властивість людини. При цьому, вивчення мови зводиться не до запам'ятовування слів і правил, а до процесу його породження, розвитку та корекції.

Оскільки людина завжди говорить із властивим для неї «особистісним словом», то і представлення нового лексичного матеріалу повинно здійснюватися не у формі окремих слів, а у формі мовленнєвих висловлювань на рівні смислу, який і забезпечує можливість слухання і розуміння, вважає І. Шехтер [1]. Осмислена фраза – це коли зрозуміло, чому хтось так сказав і для

друзями, партнерами по роботі й на відпочинку. Заповнюючи анкети, складаючи резюме, здійснюючи ділове чи приватне листування нерідко виникає потреба у використанні англійської мови [2]. Сьогодні володіння англійською мовою стає необхідним для сучасної людини не тільки у професійному, але й в особистому спілкуванні.

В Україні знання іноземної мови все частіше стає однією із обов'язкових вимог при прийомі на роботу. Однак лише 18% володіють нею на рівні вище середнього, згідно з результатами дослідження, тоді як 89% опитаних респондентів вивчали англійську мову. Більше половини респондентів вважають, що іноземна мова може забезпечити для них та їхніх дітей можливість вільного спілкування з іншими людьми. Водночас, 43% вважають, що знання іноземної мови дозволяє отримати більш оплачувану роботу в Україні [1].

Враховуючи роль англійської мови як мови міжнародного спілкування, з метою сприяння її вивченню для розширення доступу громадян до світових соціально-економічних і освітньо-культурних можливостей, які відкриває володіння англійською мовою, а також здійснення інтеграції України до світового простору, згідно з Указом Президента України, 2016 рік було проголошено Роком англійської мови в Україні [4] та проведено ряд відповідних заходів на загальнодержавному та місцевому рівнях.

Необхідно зауважити, що 10 березня 2016 року на засіданні Кабінету Міністрів України затверджено план заходів до 2020 року задля популяризації англійської мови. Проголошені заходи стосуються здійснення модернізації вітчизняної системи освіти з урахуванням вимог сучасного глобалізованого, інформаційно-технологічного суспільства та включають такі основні завдання:

- удосконалення системи підготовки педагогічних працівників та системи післядипломної освіти;
  - використання міжнародних стандартів для оцінювання знань учнів, студентів, вчителів та викладачів вищих навчальних закладів;
  - розширення міжнародної співпраці у сфері впровадження новітніх педагогічних технологій;
  - ознайомлення з англійськими дистанційними (он-лайн) ресурсами для учнів і вчителів та активний супровід вищезазначених ресурсів на місцевому рівні;
  - створення англійськомовного середовища через запровадження освітніх теле- та радіопрограм із вивчення англійської мови для різних верств населення, організація та проведення літніх мовних таборів, курсів тощо [5].
- Отже, володіння англійською мовою в сучасних умовах є не просто бажаним, а – необхідним. Вивчення англійської мови розширює світогляд, вдосконалює логічне мислення, підвищує поінформованість, що формує підґрунтя майбутнього професійного й особистого успіху в сучасному світі.

чого він це говорить. Сам процес породження мовлення відбувається на підсвідомому рівні.

Отже, для навчання професійного мовлення за емоційно-смысловим методом, необхідно організувати заняття таким чином, щоб студенти виявляли бажання говорити, розвинути у них мовленнєву ініціативу, тобто вони повинні бути задіяні у змодельованих ситуаціях професійної реальності. Основною розв'язку професійного мовлення є «актуалізація», коли студенти розігрують етюди (рольові ігри). Виконання етюдів передбачає не навчальні завдання – згадати слово чи побудувати фразу, а практичні – зробити щось, користуючись для цього мовою. Мовлення в етюдах є імпровізованим, метою їх виконання – досягнення потрібного результату. Участь в етюдах забезпечує породження і розвиток вільного мовлення «від себе». Згідно з методом І. Шехтера, драматика вивчається не заради формального знання правил, а для того, щоб зрозуміло та драматично правильно висловити свою думку, тобто вивчення драматики передбачає розвиток чуття мови, мовної інтуїції.

Використання емоційно-смыслового методу у навчально-пізнавальній діяльності студентів передбачає три етапи: 1) породження і розвиток професійного мовлення в умовах професійно-орієнтованого спілкування; 2) участь у дискусіях, розвиток умінь висловлювати свою думку, здійснення аналізу прочитаної фахової літератури, анування текстів; 3) студенти вчать не лише висловлювати свою думку, а й відстоювати її, заперечувати точку зору опонента.

Творчий навчально-пізнавальний процес, який базується на застосуванні методу *інтелект-карт (Mind Mapping)*, спрямований на розвиток здатності студентів до *семантичної гнучкості* у процесі мовленнєвих репліцій і продумування фахового знання.

Оскільки побудова інтелект-карти дає можливість одночасно побачити усю багатогранність об'єкта пізнання, цей метод набув широкого застосування у професійній діяльності фахівців економічного профілю у різноманітних ситуаціях, де необхідно вивчати, аналізувати, осмысловити, виокремити функцію об'єкта чи явища професійної реальності і пропонувати його нове використання. Тобто цей метод застосовують для вивчення взаємозв'язків процесів і явищ професійної реальності, що допомагає концентрувати увагу під час проведення переговорів, планувати організацію бізнесу, провести презентацію, доступіно висловити свою думку під час обговорення професійної проблеми.

Отож, створення інтелект-карт у процесі вивчення іноземної мови сприяє активізації особистісних ресурсів студентів, виявленню їх творчого потенціалу, розвитку семантичної гнучкості мислення. На першому етапі застосування означеного методу відбувається вільне виявлення асоціацій, у процесі якого на

інтелект-карті студенти фіксують будь-які слова, ідеї, виникнення яких умовлено центральним словом-стимулом. Другий етап передбачає осмыслення результатів першого етапу. Це призводить до створення нової інтелект-карти, на якій потрібно виокремити основні ідеї та асоціації другого й третього рівнів. На третьому етапі, так званій «інкубації», поставлена проблема опрацьовується невідомо, у «фоновому режимі». На четвертому етапі, вторинній реконструкції, знову відбувається вільне виявлення асоціацій, які з'явилися на етапі «інкубації». Поява нових асоціацій призводить до перегляду інтелект-карти, побудованої на другому етапі, а відповідно і до її реконструкції. На основі створених студентами інтелект-карт відбувається осмыслення основі створених студентами інтелект-карт відбувається осмыслення концептосфери їх професійного мовлення, введення до активного індивідуального лексикону нового словникового запасу.

Література:

1. Шехтер И. Ю. Живой язык / И. Ю. Шехтер. – М.: РЕКТОР, 2005. – 256 с.
2. Шийніська І. Ф. Формування культури професійного мовлення майбутніх фахівців економічного профілю в процесі вивчення гуманітарних дисциплін: дис. ... канд. мед. наук: 13.00.04 / І. Ф. Шийніська. – Тернопіль, 2012. – 218 с.

Шийніська І. М.,

к. філол. н., доцент кафедри іноземних мов та професійної комунікації ТНЕУ

АКТИВІЗАЦІЯ ІНДІВІДУАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ СТУДЕНТІВ

Як відомо, стиль мислення закладається з дитинства, а в студентські роки продовжується формування творчої особистості, здатної до генерування і використання нових ідей, задумів, нових підходів, нових рішень. Ватому роль у цьому відіграє постійна підтримка навчальної діяльності, її сприятливого емоційного клімату. Активізація навчання відбувається завдяки активному використанню психологічних, особистісних можливостей, якими володіють викладач та студенти.

У вищих навчальних закладах продовжується комплексування сукупності знань студента про світ. Саме у цей період відбувається поглиблення здобутих знань та розширення рамок розуміння картини функціонування Всесвіту, що знаходить відображення у системі мовного вираження. Становлення індивідуальної мовної картини світу людини триває протягом всього її життя. Період навчання у вищій школі можна співставити з часом активного вдосконалення мовних засобів індивіда, які відповідають його досвідові, інтелектуальному розвитку, емоційним та психологічним особливостям, естетичним смакам.